

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації «Інструменти зміцнення фінансової безпеки сектора малого підприємництва» здобувача ступеня доктора філософії з галузі знань 07 «Управління та адміністрування» за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

Шопської Юлії Костянтинівни

1. Актуальність теми дисертації.

Гарантування стабільності фінансової системи країни в умовах війни є надскладним завданням, що постає перед органами державної влади. Своєю чергою фінансова стабільність визначається збереженістю та захищеністю окремих складових фінансової системи країни, у т. ч. визначених за секторальною ознакою. Одним з провідних секторів, який має вагомий вплив на параметри фінансового розвитку, є сектор малого підприємництва. Тут формується значна частина ВВП, генерується дохід і прибуток, визначаються параметри фінансової стійкості, ліквідності і платоспроможності значної кількості суб'єктів малого бізнесу.

В умова війни в Україні формування фінансової безпеки суб'єктів сектора малого підприємництва є складним та багатогранним питанням, зважаючи на погіршення інвестиційного клімату, доступу до фінансових ресурсів, перебої в поставках тощо. Такі тенденції, своєю чергою, негативно впливають на прибутковість, ліквідність, платоспроможність та загальну фінансову стабільність малих підприємств. Інший фокус проблеми – визначення специфічних ризиків формування фінансової безпеки сектора малого підприємництва, пов'язаних з війною та розробка адаптивних та стійких практик управління фінансами для їх мінімізації.

З огляду на зазначене, питання вдосконалення інструментів зміцнення фінансової безпеки сектора малого підприємництва в існуючих умовах потребують додаткового обговорення та реагування, визначають своєчасність даного дослідження.

Тему дисертаційного дослідження затверджено Вченою Радою ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М.І. Долишнього НАН України», протокол №10 від 13.12.2021 р., та уточнено Вченою Радою Львівського національного університету імені Івана Франка, протокол № 60/2 від 28.02.2024 року.

2. Зв'язок теми дисертації з державними програмами, науковими напрямами університету та кафедри.

Наукове дослідження проведено у рамках науково-дослідної роботи кафедри економіки та публічного управління факультету управління фінансами та

бізнесу Львівського національного університету імені Івана Франка за темою: «Публічне управління у XXI столітті: національна візія та виклики глобалізації» (номер державної реєстрації 0121U110239).

3. Особистий внесок здобувача в отриманні наукових результатів.

Дисертаційна робота є комплексною, завершеною науковою працею, яка виконана здобувачкою самостійно. Викладені в дисертації висновки, рекомендації та положення наукової новизни отримані на підставі особистих наукових досліджень авторки. Основні результати дисертації висвітлено у 13 публікаціях, серед яких: 7 наукових статей у фахових виданнях України, включаючи одну у виданні, що індексується у міжнародних наукометричних базах Scopus та Web of Science, 6 тез доповідей на науково-практичних конференціях. Аналіз наукових праць за темою дисертації дає можливість стверджувати, що опубліковані матеріали повною мірою відображають основні положення та висновки проведеного дослідження. Результати досліджень, які наведені у дисертаційній роботі та опубліковані у наукових статтях, належать авторці і є її науковим доробком. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело.

4. Достовірність та обґрунтованість отриманих результатів та запропонованих автором вирішень, висновків, рекомендацій.

Результати дисертаційного дослідження є достовірними та науково обґрунтованими, оскільки одержані дисертантом із застосуванням сучасних методів досліджень, опрацюванням значної кількості наукових праць за обраним напрямом та аналізуванням великого масиву статистичних даних. Основні результати виконаного дослідження було апробовано як у вигляді доповідей на науково-практичних конференціях та науковому семінарі, так і в процесі рецензування публікацій у фахових виданнях, в тому числі у науковому виданні, що входить до міжнародних наукометричних баз Scopus та Web of Science.

5. Ступінь новизни основних результатів дисертації порівняно з відомими дослідженнями аналогічного характеру.

До найвагоміших результатів дисертації, що становлять наукову новизну, належать такі.

Удосконалено:

- науково-методичний підхід до ідентифікації та аналізу причинно-наслідкових зв'язків між рівнем фінансової безпеки сектора малого підприємництва та детермінантами середовища її забезпечення, який

передбачає застосування тесту Гренджера для побудови економетричних моделей та методу покрокового F-виключення задля встановлення каузальності та міри впливу детермінант середовища на фінансову безпеку сектора; застосування підходу дозволяє моделювати потенційні рівні фінансової безпеки сектора малого підприємництва у відповідності до різних сценаріїв трансформаційних змін у середовищі, будувати форсайт регресорів і каталізаторів умов забезпечення фінансової безпеки у відповідності до сили впливу на фінансово-економічний потенціал і стійкість сектора протидіяти негативним наслідкам макроекономічних шоків;

- концептуальний підхід до розкриття сутності поняття «фінансова безпека сектора малого підприємництва» через уточнення: характеристик внутрішньої структури фінансової безпеки цього сектора (забезпеченість, стійкість, ефективність, захищеність, розвиток); критеріїв (стан, міра, здатність) і структурних компонент (ресурсної, інвестиційної, фінансово-господарської, боргової та страхової) безпеки;
- науково-методичний підхід до діагностики стану фінансової безпеки сектора малого підприємництва з використанням композиційного методу, який передбачає: а) побудову інформаційно-аналітичної системи індикаторів у межах відповідної компоненти фінансової безпеки (метод усереднених значень) на основі експертного опитування; б) розрахунок коефіцієнтів вагової значущості індикаторів і компонент фінансової безпеки (метод Principal Components); в) побудову динамічного ряду емпіричних показників фінансової безпеки. Апробація даного підходу дозволяє здійснити комплексне оцінювання фінансової безпеки сектора малого підприємництва та виявити динамічні системно-структурні зв'язки між змінними;
- науково-прикладні засади зміцнення фінансової безпеки сектора малого підприємництва через визначення стратегічних пріоритетів (в частині: покращення фінансово-кредитного забезпечення малого бізнесу; формування системи інвестиційної підтримки розвитку; удосконалення грошово-кредитних інструментів; ефективізації бізнес-процесів; реалізації потенціалу страхового сектору) та конкретизації інструментів такої політики.

Набули подальшого розвитку:

- наукові підходи до ідентифікації загроз фінансовій безпеці сектора малого підприємництва, зокрема зі врахуванням таких напрямів їх активізації, як погіршення фінансово-ресурсної забезпеченості бізнесу, зниження

фінансово-економічного стану, уповільнення динамічних характеристик, неспроможність зберігати висхідний тренд розвитку; такий підхід сприяє обґрунтуванню та реалізації комплексу заходів і інструментів зміцнення фінансової безпеки сектора малого підприємництва;

- науково-практичні рекомендації щодо вдосконалення інструментів зміцнення фінансової безпеки сектора малого підприємництва, зокрема орієнтованих на покращення фінансово-кредитного забезпечення малого бізнесу, формування системи інвестиційної підтримки його розвитку, детінізацію капіталу, реструктуризацію зобов'язань, ефективізацію бізнес-процесів суб'єктів малого підприємництва та реалізацію потенціалу страхового сектору в цій сфері.
- прикладні рекомендації відносно імплементації світового досвіду зміцнення фінансової безпеки сектора малого підприємництва в вітчизняну практику, які стосуються розиткового (створення сприятливого підприємницького середовища) та первентивно-стабілізуючого (попередження і протидія економічним злочинам та кібершахрайствам) напрямів щодо формування проактивної політики зміцнення фінансової безпеки сектора малого підприємництва.

6. Перелік наукових праць, які відображають основні результати дисертації.

1. Возняк Г. В., Шопська Ю. К. Пріоритети та інструментарій зміцнення фінансової безпеки сектора малого підприємництва в умовах нестабільності. *Проблеми економіки*. 2024. № 1(59). С. 96-101. (0,8/0,6 д.а.; авторський внесок – формування та обґрунтування системи інструментів зміцнення фінансової безпеки сектора малого підприємництва).

DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-0712-2024-1-96-101>

2. Шопська Ю. К. Аналіз стану та тенденцій розвитку сектора малого підприємництва в проекції забезпечення його фінансової безпеки: проблемно-орієнтовний аналіз. *Modeling the development of economic systems*. 2023. № 4. С. 218-224. (0,6 д.а.).

DOI: <https://doi.org/10.31891/mdes/2023-10-30>

3. Шопська Ю. К. Теоретико-методичні засади дослідження та особливості забезпечення фінансової безпеки сектора малого підприємництва регіону. *Вісник Хмельницького національного університету. Серія економічна*. 2022. № 2. Т. 1. С. 116-121. (0,75 д.а.).

DOI: [https://doi.org/10.31891/2307-5740-2022-304-2\(1\)-15](https://doi.org/10.31891/2307-5740-2022-304-2(1)-15)

4. Васильців Т. Г., Шопська Ю. К. Методико-прикладні аспекти формування регіональної політики забезпечення фінансової безпеки сектора малого

підприємництва. *Modeling the development of economic systems*. 2022. № 3. С. 115-120. (0,55/0,35 д.а.; авторський внесок – узагальнення теоретичних засад інструментарію політики зміцнення фінансової безпеки сектора малого підприємництва).

DOI: <https://doi.org/10.31891/mdes/2022-5-16>

5. Васильців Т. Г., Мульська О. П., Шопська Ю. К. Засоби фінансового контролю розвитку об'єднаних територіальних громад. *Регіональна економіка*. 2021. №1 (99). С. 81-90. (0,75/0,3 д.а.; авторський внесок – визначення засобів фінансового контролю в системі фінансової безпеки на рівні територіальних громад).

DOI: <https://doi.org/10.36818/1562-0905-2021-1-9>

6. Vasylytsiv T., Mulska O., Hrabynska I., Ivaniuk U., Shopska Yu. Financial and economic security of agricultural business: specifics, analysis methodology, and measures of stabilization. *Agricultural and Resource Economics: International Scientific E-Journal*. Scopus. 2023. Vol. 9. № 2. pp. 88-110. (1,9/0,8 д.а.; авторський внесок – обґрунтування методики та здійснення композиційного аналізу фінансової безпеки сектора малого підприємництва).

DOI: <https://doi.org/10.51599/are.2023.09.02.04>

7. Шопська Ю. К. Ризики та загрози послаблення фінансової безпеки сектора малого підприємництва в умовах нестабільності: аспект політики регулювання. *Development Service Industry Management*. 2023. № 4. С. 42-47. (0,7 д.а.).

DOI: [https://doi.org/10.31891/dsim-2023-4\(6\)](https://doi.org/10.31891/dsim-2023-4(6))

7. Апробація основних результатів дослідження на конференціях, симпозиумах, семінарах тощо.

1. Васильців Т. Г., Куницька-Іляш М. В., Шопська Ю. К. Проблемні аспекти реалізації інструментів забезпечення фінансової безпеки стратегічних галузей та секторів економіки України : матер. ІХ Міжнар. наук.-практ. конфер. «Стратегія розвитку України: фінансово-економічний та гуманітарний аспекти». К. : Інформаційно-аналітичне агентство», 2022. С. 46-51. (0,35/0,2 д.а.; авторський внесок – визначення інструментів державної політики зміцнення фінансової безпеки суб'єктів стратегічних галузей).

2. Васильців Т. Г., Шопська Ю. К. Регулювання фінансової безпеки сектора малого підприємництва : зб. тез доп. VI Міжнар. наук.-практ. Інтернет-конфер. «Фінансове регулювання зрушень у економіці України». Мукачево: Вид-во МДУ, 2022. С. 142-144. (0,3/0,15 д.а.; авторський внесок – визначення інструментів регулювання фінансової безпеки сектора малого підприємництва).

3. Шопська Ю. К. Типологічні характеристики фінансової безпеки малого підприємництва : зб. тез V Міжнар. наук.-практ. конфер. «Підприємництво і

торгівля: тенденції розвитку». Одеса : НУ «Одеська політехніка». 2022. С. 144-146. (0,25 д.а.).

4. Шопська Ю. К. До методології аналізування фінансової безпеки сектора малого підприємництва регіону : матер. VI Міжнар. наук.-практ. конфер «Менеджмент XXI століття : глобалізаційні виклики». Полтава : ПДАУ, 2022 С. 1132-1135. (0,25 д.а.).

5. Шопська Ю. К. Особливості сучасної регіональної політики управління фінансовою безпекою сектора малого підприємництва в Україні : матер. II Міжнар. наук.-практ. інтернет-конфер. «Інноваційні рішення в економіці, бізнесі, суспільних комунікаціях та міжнародних відносинах». Т. 1. Дніпро : Університет митної справи та фінансів, 2022. С. 317-320. (0,25 д.а.).

6. Шопська Ю. К., Виговський В. О. Проблемні аспекти менеджменту фінансової безпеки та активізації інноваційної діяльності в секторі малого підприємництва : Зб. тез IV Міжнар. наук.-практ. інтернет-конфер. «Маркетингові стратегії, підприємництво і торгівля: сучасний стан, напрямки розвитку». К. : КНУБіА, 2023. С. 84-87. (0,3/0,15 д.а.; авторський внесок – визначення перешкод зміцнення фінансової безпеки суб'єктів малого бізнесу).

8. Наукове значення виконаного дослідження із зазначенням можливих наукових галузей та розділів програм навчальних курсів, де можуть бути застосовані отримані результати.

У дисертаційній роботі, на основі аналізу результатів наукових досліджень, статистичних даних, даних суб'єктів малого підприємництва, здійснено комплексне наукове дослідження, що стосується поглиблення теоретичних засад, розвитку науково-методичних підходів та обґрунтування практичних рекомендацій щодо вдосконалення інструментів зміцнення фінансової безпеки сектора малого підприємництва.

Сформульовані в дисертаційній роботі положення, висновки та рекомендації отримали застосування при викладанні освітніх компонент: «Публічне управління у сфері національної безпеки», «Прийняття рішень в публічному управлінні та корпоративному секторі», «Публічне управління фінансово-економічним розвитком» та при підготовці навчально-методичного забезпечення для студентів першого (бакалаврського) та другого (магістерського) рівнів вищої освіти спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування».

9. Практична цінність результатів дослідження із зазначенням конкретного підприємства або галузі, де вони можуть бути застосовані.

Отримані результати дослідження, висновки та рекомендації можуть бути використані в діяльності органів державної влади та управління при напрацюванні

механізмів та заходів державної політики зміцнення фінансової безпеки сектора малого підприємництва; формуванні стратегічних напрямів реформування економіки та фінансів на місцевому рівні. Дисертація має практичну значущість для освітньо-наукової галузі, її результати дослідження можуть бути корисними у процесі підготовки здобувачів вищої освіти.

10. Оцінка структури дисертації, її мови та стилю викладення.

Дисертація за структурою, мовою та стилем викладення відповідає вимогам Міністерства освіти і науки України.

Дисертацію заслухано та обговорено на науковому семінарі кафедри економіки та публічного управління факультету управління фінансами та бізнесу Львівського національного університету імені Івана Франка (протокол № 11 від 10 травня 2024 року). У ході обговорення дисертації суттєвих зауважень, які стосуються суті роботи, не було.

Дисертаційна робота Шопської Юлії Костянтинівни «Інструменти зміцнення фінансової безпеки сектора малого підприємництва» є завершеним науковим дослідженням в межах поставлених завдань.

Основні результати дисертаційного дослідження висвітлено у 7 (семи) наукових статтях у фахових виданнях України та у 6 (шести) тезах доповідей на міжнародних та всеукраїнських наукових і науково-практичних конференціях.

На основі вищенаведеного можна зробити такі висновки щодо поданої дисертаційної роботи:

1. За актуальністю обраної теми, обсягом, достовірністю та рівнем апробації отриманих результатів, науковою новизною, обґрунтованістю висновків, практичною цінністю дисертаційна робота Шопської Юлії Костянтинівни «Інструменти зміцнення фінансової безпеки сектора малого підприємництва» відповідає вимогам до оформлення дисертації, затвердженим наказом Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 року № 40 (із змінами, внесеними згідно з наказом Міністерства освіти і науки України від 31.05.2019 року № 759), та п. 6 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 року № 44 (із змінами, внесеними згідно з постановами Кабінету Міністрів України від 21.03.2022 року № 341 та від 19.05.2023 року № 502).

2. Дисертація відповідає спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» (галузь знань 07 «Управління та адміністрування»).

3. Наукові праці Шопської Юлії Костянтинівни, опубліковані за результатами дисертаційної роботи, за кількістю та якістю відповідають пунктам 8-9 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 року № 44 (із змінами, внесеними згідно з постановами Кабінету Міністрів України від 21.03.2022 року № 341 та від 19.05.2023 року № 502).

4. Дисертація «Інструменти зміцнення фінансової безпеки сектора малого підприємництва» Шопської Юлії Костянтинівни рекомендується для подання до розгляду та захисту у спеціалізованій вченій раді.

Головуюча на засіданні наукового семінару,
завідувачка кафедри економіки та публічного управління
Львівського національного університету
імені Івана Франка
доктор економічних наук, професор

Галина КАПЛЕНКО

« 17 » травня 2024 року

Підпис професора Галини КАПЛЕНКО підтверджую.

Вчений секретар
Львівського національного
університету імені Івана Франка,
доцент

Ольга ГРАБОВЕЦЬКА